

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
соціології та управління

Т.Ф. Бірюкова

09 2023

ОСНОВИ ДЕМОКРАТІЇ ТА ПРАВА ЛЮДИНИ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки бакалаврів
очної (денної) та заочної форм здобуття освіти
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»

Укладачі: Краснокутський О.В., д.філос.н., доцент, професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри філософії, публічного
управління та соціальної роботи:

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління:

Протокол № 1 від "31" серпня 2023 р.
Завідувач кафедри філософії, публічного
управління та соціальної роботи

Т.І. Бутченко

Протокол № 1 від "01" 09 2023 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління

Н.В. Горло

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

О.В. Краснокутський

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування	Кількість кредитів – 3	Обов'язкова	
		Цикл професійної підготовки освітньої програми	
Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
		2-й	2-й
Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»	Змістових модулів – 4	Лекції	
		28 год.	-
		Семінарські	
		28 год.	-
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 8	Самостійна робота	
		34 год.	-
		Вид підсумкового семестрового контролю: іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи демократії та права людини» є формування знань про теорію права, держави та демократії, державотворення та його ідеологічного забезпечення, теоретичні засади публічного управління та адміністрування, нормативно-правову базу творення незалежної демократичної Української держави, здатності активно, відповідально, свідомо й злагоджено здійснювати майбутню професійну діяльність у сфері публічного управління та адміністрування з урахуванням сучасних державотворчих потреб та реалізації євроатлантичного національного державотворчого курсу.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Основи демократії та права людини» є: з'ясування сутності права та правовідносин, правомірної поведінки, правопорушення та юридичної відповідальності, держави та демократії, державної влади та механізму держави, ідеології державотворення та її ролі в процесі демократичного державотворення України.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

1. сутність права та правовідносин;
2. сутність правомірної поведінки, правопорушення та юридичної відповідальності;
3. сутність держави, демократії, державної влади та механізму держави;

4. сутність ідеології державотворення та її роль в процесі демократичного державотворення України.

вміти:

1. використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства, держави, державотворення;
2. критично аналізувати й оцінювати чинну політику країни, соціально-політичні, державотворчі процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях;
3. демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей в державотворчому процесі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, вміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>ЗК. 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. 2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>СК. 1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів. 2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів. 3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.</p> <p>РН. 1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства. 2. Застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою. 3. Уміти усно і письмово спілкуватися іноземною мовою. 4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування. 5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування. 6. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.</p>	<p>Опитування на семінарських заняттях; підготовка аналітичних висновків за практичними кейсами; тестування в системі Moodle</p>

<p>ЗК. 4. Здатність бути критичним і самокритичним. 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. 6. Здатність працювати в команді. 7. Здатність планувати та управляти часом. 8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>СК. 4. Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ. 5. Здатність використовувати систему електронного документообігу. 6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій. 7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності. 8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати. 9. Здатність впроваджувати інноваційні технології.</p> <p>РН. 7. Уміти організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх/спортивних проектах, спрямованих на формування здорового способу життя / активної громадянської позиції. 8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень. 9. Знати основи електронного урядування. 10. Уміти користуватися системою електронного документообігу. 11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції. 12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.</p>	<p>Опитування на семінарських заняттях; підготовка аналітичних висновків за практичними кейсами; тестування у системі moodle</p>
<p>ЗК. 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. 11. Здатність спілкуватися іноземною мовою. 12. Навички міжособистісної взаємодії. 13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).</p> <p>СК. 10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування. 11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування. 12. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері. 13. Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності. 14. Здатність до налагодження співпраці територіальних громад.</p> <p>РН. 13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку. 14. Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов. 15. Застосовувати методи контролю якості у сфері професійної діяльності. 16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних</p>	<p>Підготовка та захист індивідуального завдання</p>

досліджень у професійній діяльності. 17. Ефективно здійснювати пошукові комунікації у режимі командного вирішення творчих завдань. 18 Критично аналізувати й оцінювати чинну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях. 19 Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.	
---	--

Міждисциплінарні зв'язки

У концептуальному, інформаційному і логічному плані цей курс тісно пов'язаний з такими дисциплінами, як «Теорія та практика реформ в публічному управлінні», «Філософія управління», «Політологія», «Історія та теорія публічного управління», «Теорія управління соціальними процесами» та ін.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теорія права та праввідносин.

Тема 1. Право в системі соціальних норм.

Поняття, основні ознаки, види соціальних норм. Поняття й види соціального регулювання. Поняття, ознаки й види соціальних норм. Право і мораль: порівняльна характеристика. Місце та роль права в системі соціальних норм. Загальна характеристика правотворення як процесу соціальної самоорганізації.

Розвиток правової думки. Основні теорії права. Теорія природного права. Позитивістська теорія права. Соціологічна теорія права. Психологічна теорія права. Історична школа права. Сучасне праворозуміння: загальна характеристика.

Поняття та ознаки права. Поняття права. Основні ознаки права. Сутність права. Місце та роль права в життєдіяльності суспільства.

Принципи й функції права. Принципи права. Функції права.

Джерела права. Види й загальна характеристика джерел права. Правовий звичай. Юридичний прецедент. Нормативно-правовий договір. Релігійний текст. Юридична доктрина.

Тема 2. Норми права та нормативно-правові акти.

Поняття, структура, види норми права. Поняття норми права. Ознаки норми права. Структура норми права. Гіпотеза, диспозиція, санкція як структурні елементи норми права. Класифікація норм права.

Нормативно-правовий акт: поняття та особливості. Поняття нормативно-правового акту. Особливості нормативно-правового акту.

Різновиди нормативно-правових актів. Характеристика законів та підзаконних нормативно-правових актів. Закони й підзаконні нормативно-правові акти. Поняття закону, його ознаки. Поняття вищої юридичної сили закону. Види законів. Поняття, сутність, ознаки Конституції як Основного Закону держави. Загальна характеристика Конституції України. Правовий та неправовий закон. Види підзаконних нормативно-правових актів.

Поняття та форми систематизації нормативно-правових актів. Поняття систематизації нормативно-правових актів. Цілі, результати систематизації. Види систематизації нормативно-правових актів. Характеристика кодифікації, інкорпорації, консолідації як видів систематизації нормативно-правових актів.

Тема 3. Система права та система законодавства.

Система права та її структурні елементи. Система права як внутрішній устрій права. Поняття системи права. Норма права: поняття, ознаки, структура. Галузі права. Підгалузі

права. Інститут права. Предмет і метод правового регулювання як критерій розмежування галузей права. Публічне й приватне право. Матеріальне й процесуальне право. Співвідношення національного, регіонального, міжнародного права. Загальна характеристика основних галузей національного права України.

Система законодавства: поняття та структура. Поняття системи законодавства. Структура системи законодавства. Співвідношення системи права і системи законодавства.

Тема 4. Правові відносини.

Поняття та ознаки правовідносин. Поняття правовідносин. Ознаки правовідносин. Класифікація правовідносин.

Структура правових відносин. Суб'єкти правовідносин. Фізичні особи як суб'єкти права. Юридичні особи як суб'єкти права. Правосуб'єктність. Правоздатність. Дієздатність. Правовий статус. Юридична особа. Об'єкт правовідносин. Суб'єктивне право та юридичний обов'язок. Зміст правовідносин.

Юридичні факти та передумови виникнення правовідносин. Юридичні факти. Передумови виникнення правовідносин.

Змістовий модуль 2. Теорія правомірної поведінки, правопорушення, юридичної відповідальності.

Тема 5. Правомірна поведінка. Правопорушення. Юридична відповідальність.

Поняття, ознаки, види правомірної поведінки. Поняття правомірної поведінки. Основні ознаки правомірної поведінки. Різновиди правомірної поведінки.

Правопорушення: поняття, ознаки, види. Поняття правопорушення. Основні ознаки правопорушення. Види правопорушення.

Склад правопорушення. Соціальні корені, причини правопорушень. Суб'єкт правопорушення. Об'єкт правопорушення. Суб'єктивна сторона правопорушення. Об'єктивна сторона правопорушення.

Поняття, ознаки, принципи юридичної відповідальності. Поняття юридичної відповідальності. Ознаки юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності. Стадії юридичної відповідальності.

Підстави, функції юридичної відповідальності. Загальні підстави юридичної відповідальності. Мета юридичної відповідальності. Функції юридичної відповідальності.

Види юридичної відповідальності. Конституційно-правова відповідальність. Матеріальна відповідальність. Дисциплінарна відповідальність. Цивільно-правова відповідальність. Адміністративна відповідальність. Кримінальна відповідальність.

Тема 6. Правосвідомість та правова культура.

Поняття, ознаки, функції правосвідомості. Правосвідомість як різновид суспільної свідомості. Поняття правосвідомості. Основні ознаки правосвідомості. Специфічні функції правосвідомості.

Структура правосвідомості. Структурні рівні правосвідомості. Буденна правосвідомість. Теоретична правосвідомість. Правова психологія. Правова ідеологія. Види правосвідомості.

Правовий нігілізм як деформація правосвідомості. Деформація правосвідомості. Правовий нігілізм. Причини правового нігілізму. Шляхи подолання правового нігілізму.

Правова культура та правове виховання. Поняття правової культури. Поняття правового виховання. Мета правового виховання. Форми та методи правового виховання. Національна програма правової освіти населення як засіб підвищення рівня правосвідомості й правової культури. Правове виховання й соціальна робота. Правосвідомість та правова культура соціальних працівників.

Тема 7. Законність та правопорядок.

Законність: поняття та особливості. Поняття, сутність, ознаки законності. Принципи законності. Основні ідеї законності. Гарантії законності.

Поняття та загальна характеристика правопорядку. Поняття, сутність, ознаки правопорядку. Гарантії правопорядку. Співвідношення понять «суспільний порядок» і «правопорядок», «суспільний порядок» і «дисципліна».

Змістовий модуль 3. Теорія держави та демократії.

Тема 8. Держава як політична форма організації суспільства.

Суспільство як соціальна система. Поняття суспільства. Соціальна система. Поняття та ознаки суспільства як соціальної системи. Соціальна структура суспільства. Категоріальна модель соціальної структури. Ціннісно-нормативна модель соціальної структури. Соціальна нерівність. Проблема соціальної нерівності.

Політична підсистема суспільства: поняття, структура, функції. Влада та соціальні норми в первіснообщинному суспільстві. Поняття політичної підсистеми суспільної системи. Політична влада. Структура політичної підсистеми суспільства. Функції політичної підсистеми суспільства. Місце та роль держави в політичній підсистемі суспільної системи.

Поняття й специфічні ознаки держави. Основні теорії походження держави. Різноманіття підходів до тлумачення поняття «держави». Універсальна парадигма розуміння держави як політичної форми життєдіяльності людського суспільства. Основні ознаки держави. Сутність держави. Соціальне призначення держави. Специфіка державної влади.

Функції держави. Характеристика внутрішніх і зовнішніх функцій держави. Типи (різновиди) держави.

Тема 9. Форма держави.

Поняття, структура форми держави. Поняття форми держави. Структура форми держави. Значення форми держави.

Поняття та види форм правління. Поняття форми правління. Види форми правління. Монархія. Різновиди монархій. Республіка. Президентська республіка. Парламентська республіка. Президентсько-парламентська республіка.

Поняття та види форми державно-територіального устрою. Поняття форми державно-територіального устрою. Унітарна держава. Федеративна держава. Конфедеративна держава.

Поняття та види форм державного (політичного) режиму. Поняття форми державного режиму. Види форм державного режиму. Демократичний політичний режим. Недемократичний політичний режим.

Тема 10. Державна влада і механізм держави.

Державна влада: загальна характеристика. Суб'єкт державної влади. Об'єкт державної влади. Сутнісні аспекти державної влади. Особливості державної влади. Закономірний характер державної влади. Особливості розвитку державної влади на різних етапах історії. Методи здійснення державної влади. Розподіл влади в державі: законодавча гілка влади, виконавча, судова.

Поняття, структура, принципи механізму держави. Поняття «механізм держави». Структура механізму держави. Державний апарат. Структура державного апарату. Державний орган. Державні службовці. Принципи механізму держави. Система державних органів України.

Тема 11. Держава і громадянське суспільство.

Поняття, структура громадянського суспільства. Поняття громадянського суспільства. Специфіка громадянського суспільства. Структура громадянського суспільства.

Співвідношення громадянського суспільства і держави. Моделі співвідношення держави і громадянського суспільства. Принципи взаємодії громадянського суспільства і держави.

Держава і соціальне партнерство. Поняття соціального партнерства. Особливість соціального партнерства. Суб'єкти соціального партнерства. Механізм соціального партнерства.

Змістовий модуль 4. Демократична Україна та ідеологія державотворення.

Тема 12. Демократична, соціальна, правова держава.

Демократія: поняття, ознаки, принципи, форми. Поняття демократії. Специфічні риси демократії. Принципи демократії. Форми демократії. Характеристика демократичної держави.

Поняття, ознаки, функції соціальної держави. Поняття соціальної держави. Специфічні риси соціальної держави. Функції соціальної держави. Соціальна держава і соціальне забезпечення.

Поняття, ознаки, призначення правової держави. Поняття правової держави. Ознаки правової держави. Правова держава як результат законності і правопорядку. Призначення правової держави. Перспективи правової держави. Україна як демократична соціальна правова держава. Основні конституційні характеристики сучасної Української держави.

Тема 13. Держава і особистість.

Правовий статус особи. Соціальний статус. Правовий статус. Структура правового статусу особи. Різновиди правового статусу. Загальний правовий статус. Спеціальний правовий статус. Індивідуальний правовий статус.

Основні права та свободи людини й громадянина. Основні різновиди прав і свобод людини й громадянина. Особисті права та свободи. Політичні права та свободи. Економічні права та свободи. Соціальні права та свободи. Культурні права та свободи. Поняття, зміст та загальна характеристика особистих, політичних, економічних, соціальних і духовно-культурних прав і свобод людини й громадянина в Україні.

Юридичні обов'язки людини й громадянина. Специфіка обов'язків людини й громадянина. Поняття, сутність, зміст конституційно-правових обов'язків людини й громадянина в Україні.

Гарантії прав людини й громадянина в сучасній державі. Поняття гарантій прав та свобод людини й громадянина. Система гарантій прав людини й громадянина. Гарантії прав людини й громадянина в Україні.

Тема 14. Ідеологія державотворення.

Свідомість людини. Суспільна свідомість: поняття, риси, функції, структура. Теоретичний рівень суспільної свідомості. Теорія суспільства, держави і державотворення. Ідеологія як теоретичний рівень практичної свідомості.

Ідеологія державотворення: поняття, риси, функції, суб'єкт та об'єкт, різновиди. Сучасний стан ідеології державотворення України. Шляхи вдосконалення ідеології державотворення сучасної України.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин		Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год				Теор. зав-ня, балів	Практ. зав-ня, балів	Усього
		ден.	заоч.	ден.	заоч.	ден.	заоч.	ден.	заоч.			
1	15	14	-	7	-	7	-	9	-	5	5	10
2	15	14	-	7	-	7	-	9	-	5	5	10
3	15	14	-	7	-	7	-	8	-	10	10	20
4	15	14	-	7	-	7	-	8	-	10	10	20

Усього за змістові модулі	60	56	-	28	-	28	-	34	-	30	30	60
Підсумковий семестровий контроль: Залік	30									20	20	40
Загалом	90								100			

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1.	Право в системі соціальних норм.	2	-
2.	Норми права та нормативно-правові акти.	3	-
3.	Законність та правопорядок.	2	-
4.	Держава як політична форма організації суспільства.	4	-
5.	Форма держави.	3	-
6.	Демократична, соціальна, правова держава.	4	-
7.	Ідеологія державотворення.	3	-
Разом		28	-

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість	
		о/д ф.	з/дист ф.
1.	Система права та система законодавства.	3	-
2.	Правові відносини.	4	-
3.	Правомірна поведінка. Правопорушення. Юридична відповідальність.	4	-
4.	Правосвідомість та правова культура.	3	-
5.	Державна влада і механізм держави.	4	-
6.	Держава і громадянське суспільство.	3	-
7.	Держава і особистість.	7	-
Разом		28	-

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1.	Відповіді на семінарах.	<u>Семінар №1-2.</u>	5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати	5

		Питання за Змістовим модулем 1.	<p>проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція.</p> <p>4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.</p> <p>2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.</p>	
	Практичне завдання.	<u>Практичне завдання №1.</u> Проаналізувати законодавство сфери публічного управління та адміністрування України.	<p>5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження;</p> <p>4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження;</p> <p>3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків;</p> <p>1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу.</p>	5
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			10
2.	Відповіді на семінарах.	<u>Семінар № 3-4.</u> Питання за Змістовим модулем 2.	<p>5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція.</p> <p>4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь</p>	5

			<p>студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.</p> <p>2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.</p> <p>1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.</p>	
	Практичне завдання.	<u>Практичне завдання №2</u> Проаналізувати правову свідомість сучасного українського суспільства, з'ясувати шляхи вдосконалення правової культури й правосвідомості населення України.	<p>5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження;</p> <p>4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження;</p> <p>3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків;</p> <p>1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу.</p>	5
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			10
3	Відповіді на семінарах.	<u>Семінари № 5-6.</u> Питання за Змістовим модулем 3.	<p>9-10 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція.</p> <p>7-8 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>5-6 балів – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь</p>	10

			<p>змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.</p> <p>3-4 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.</p> <p>1-2 балів - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.</p>	
	Практичне завдання	<u>Практичне завдання № 3</u> Проаналізуйте життєдіяльність і життєустрій Української держави, складіть таблицю (карту, схему) органів державної влади України.	<p>8-10 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження;</p> <p>5-7 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження;</p> <p>4-6 балів – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків;</p> <p>1-3 бали – короткий поверхневий виклад матеріалу.</p>	10
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			20
4.	Відповіді на семінарі.	<u>Семінар № 7.</u> Питання за Змістовим модулем 4.	<p>9-10 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція.</p> <p>7-8 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>5-6 балів – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.</p> <p>3-4 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми,</p>	10

			допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може. 1-2 бали - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.	
	Практичне завдання.	<u>Практичне завдання № 4</u> «Мій правовий статус». Проаналізуйте свій правовий статус, виділіть свої права, свободи та обов'язки.	8-10 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження; 5-7 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження; 4-6 балів – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1-3 бали – короткий поверхневий виклад матеріалу.	10
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			20
Усього за змістові модулі контр. Заходів	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Іспит	Усна відповідь на варіанти питань (або тести)	Питання для підготовки, варіанти питань розміщено у Moodle.	10 балів за кожен правильну відповідь на одне питання.	20
	Тести	Питання для підготовки і тести розміщено у Moodle.	1 бал за кожен правильну відповідь. На проходження тесту дається 20 хвилин і одна спроба	
	Захист індивідуального завдання	«Як створити нову Україну?». Зміст завдання: на підставі опрацьованого матеріалу навчального курсу слухачі розробляють проект творення України майбутнього.	20-18 – робота повністю розкриває тему, логічно структурована, оперування багатьма теоретичними поняттями, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції, наведення прикладів з практики;	20

			17-14 – положення та висновки недостатньо аргументовані, але робота достатньо логічна; 13-10 – недостатньо чітка структура, аргументація положень має незавершений характер, розмита конкретика; 9-5 - відсутня чітка структура, описовий характер; 4-1 – робота фрагментарна, відсутня логіка та структура.	
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Бакуменко В. Д. Особливості публічного управління та адміністрування : навч. посіб. М-во культури України. Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Ліра-К, 2019. 256 с.
2. Даниленко А. С., Юхименко П. І., Сокольська Т. В. Публічне адміністрування : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2020. 288 с.
3. Карташов Є. Г. Основи публічного управління та антикорупційна діяльність : навч. посіб. Київ : Освіта України, 2020. 304 с.
4. Лазор О. Д., Лазор О. Я., Юник І. Г. Основи публічного управління та адміністрування. Київ : Ліра-К, 2019. 268 с.
5. Пархоменко-Куцевіл О. І., Сурай І. Г., Аль-Атті І. В. Теорія та практика реформ в Україні. Навчальний посібник / Пархоменко-Куцевіл О. І., Сурай І. Г., Аль-Атті І. В. – Переяслав, Кам'янець-Подільський: Друкарня "Рута", 2021. 188 с.
6. Теорія держави і права: підручник / О.М. Бандурка, О.М. Головка, О.С. Передерій та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О.М. Бандурки; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 416 с.
7. Теорія держави і права в схемах та таблицях: навчальний посібник / Кол. авт.; за заг. ред. Л.Р. Наливайко. К.: Хай-Тек Прес, 2020. 296 с.
8. Тетарчук І.В. Теорія держави і права: навчальний посібник для підготовки до іспитів. 2-е видання. К.: Центр учбової літератури, 2022. 302 с.
9. Тихоненков Д. А. Історія держави і права зарубіжних країн : відповіді на екзаменаційні питання : навч. посібник. Харків : Право, 2020. 248 с Тополевський Р.Б., Федіна Н.В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с.
10. Хрідочкін А.В., Віхляєв М.Ю., Макушев П.В. Публічне управління та адміністрування: навчальний посібник. Київ : Гельветика, 2021. 604 с.

Додаткова:

1. Актуальні питання формування та розвитку громадянських компетентностей в Україні : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю «Розвиток громадянських компетентностей в Україні» (Київ, 17-18 березня

- 2016 р.) / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, Н. Г. Протасової, Ю. О. Молчанової. К. : НАДУ, 2016. 308 с.
2. Афонін Е. Державна політика і демократичне урядування: становлення та взаємовплив: підручник : підручник. Київ : К.І.С., 2016. 264 с.
 3. Бутченко Т. І. Соціально-політичне проектування: проблема взаємозв'язку суспільних потреб і державних інтересів : монографія. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2011. 280 с.
 4. Воловик В. І. Політична філософія : навч. посіб. для ВНЗ. Запоріжжя : Просвіта, 2012. 182 с.
 5. Громадянські компетентності у професійній освіті державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: збірник методичних матеріалів для системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування / за заг. ред. Н. Г. Протасової, Ю. О. Молчанової. К. : НАДУ, 2016. 308 с.
 6. Дегтяр А. О. Прийняття державно-управлінських рішень у соціальній сфері [монографія] / О. А. Дегтяр. Харків : САМ, 2014. 252 с.
 7. Воронкова В. Г., Фурсін О. О., Сапа Н. В. Соціально-орієнтоване державне управління : монографія. Запоріжжя : ЗДІА, 2011. 256 с.
 8. Ємельянов В. М., Євтушенко О. Н., Андріяш В. І. Державне управління: у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. 336 с.
 9. Каткова Т.Г. Теорія держави і права : навч. посіб. у визначеннях і таблицях / Т.Г. Каткова. 2-ге вид., допов. Харків: Право, 2020. 96 с.
 10. Краснокутський О. В. Взаємозв'язок політичної та правової свідомості: проблема формування ідеології державотворення : монографія. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2014. 428 с.
 11. Марченко В. В. Конституційно-правовий статус уряду в країнах ЄС : (на прикладі Франції, Федеративної Республіки Німеччини, Іспанії) : монографія. Нац. юрид. академія України ім. Ярослава Мудрого Київ : Прав. єдність, 2010. 216 с.
 12. Основи соціальної філософії: Навчальний посібник / За заг. ред. В.І.Воловика. Запоріжжя: Просвіта, 2011. 320 с.
 13. Основи стратегічного прогнозування політичних ситуацій та процесів: навч. посіб. / за заг. ред. М. А. Лепського. 2-ге вид. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 463 с.
 14. Остром Е. Керування спільним. Еволюція інституцій колективної дії / пер. з англ. Т. Монтян. Київ. : Наш час, 2012. 399 с.
 15. Політична освіта публічних службовців в Україні / Ю. Лихач (кер. авт. кол.) та ін. ; за заг. ред. Н. Алюшиної. Київ : Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2020. 199 с.
 16. Прокопенко Л. Л. Процес європеїзації та його вплив на публічне адміністрування в Україні : навч. посіб. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2011. 124 с.
 17. Публічне управління та адміністрування : словник-довідник М-во освіти і науки України, Чернігів. нац. технолог. ун-т ; уклад.: О. М. Руденко та ін.. Київ : Кондор, 2016. 178 с.
 18. Публічне управління : термінол. слов. / уклад. : В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.
 19. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід : монографія / за заг. ред. Сергія Чернова та ін. Запоріжжя : ЗДІА, 2016. 606 с.
 20. Реформа державної служби у питаннях та відповідях: практичний посібник для керівників служб управління персоналом / [М. Канавець (кер. авт. колективу), Ю.

- Лихач, А. Кукуля, І. Рошин, О. Романюк, А. Астапов ; за заг. ред. К. Ващенко]. К. : Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2016. 176 с.
21. Реформа системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні : стан, виклики, перспективи здійснення : наук. доп. / авт. кол. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди. Київ : НАДУ, 2018. 180 с.
 22. Сарторі Д. Порівняльна конституційна інженерія. Дослідження структур, мотивів і результатів / пер. з 2-го англ. вид. О. І. Мороз ; наук. ред. І. А. Грицяк. Київ : АртЕк, 2001. 212 с.
 23. Світові моделі державного управління: досвід для України / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. В. Загороднюка, П. І. Крайніка, Х. М. Дейнеги. 2-ге вид. Київ : НАДУ, 2015. 612 с
 24. Теорія парламентаризму : навчальний посібник / М. А. Бучин, У. В. Ільницька, Л. О. Кучма, Я. Б. Турчин. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. 392 с.
 25. Трофанчук Г. Історія держави та права України Київ : Юрінком Інтер, 2019. 586 с.
 26. Classics of Public Administration. Eighth Edition / edited by Jay M. Shafritz, Albert C. Hyde. Boston : CENCAGE Learning, 2017. 627 p.
 27. Hague R., Harrop M., McCormic J. Comparative Government and Politics. 11 Edition. London, RED GLOBE PRESS, 2019. 381 p.
 28. Schmitt Carl Constitutional theory / translated and edited by Jeffrey Seitzer; foreword by Ellen Kennedy. London : Duke University Press Durham, 2008. 468 p.

Інформаційні ресурси:

1. Конституція України : офіц. текст. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27 лютого 2014 року № 794-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
3. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 року № 3166-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>
4. Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
5. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» від 12 травня 2022 року № 2259-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2259-20#Text>
6. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 09 квітня 1999 року № 586-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
7. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 07 червня 2001 року № 2493-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>
8. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Закон України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 14 січня 1998 року № 16/98-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
11. Закон України «Про колективні договори і угоди» від 1 липня 1993 року № 3356-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>
12. Закон України «Про прожитковий мінімум» від 15 липня 1999 року № 966-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14#Text>

13. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» від 5 жовтня 2000 року № 2017-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>
14. Закон України «Про соціальні послуги» від 17 січня 2019 року № 2671-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
15. Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 роки: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#Text>
16. Загальна теорія права та держави: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти Національного університету «Одеська юридична академія», факультетів: ФПС, СПФ, ФМПВ [Електронне видання] / А.Ф. Крижановський, Н.М. Крестовська, Л.Г. Матвеева, С.М. Скуріхін, В.Є. Іванчук. Одеса: Фенікс, 2022. 258 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»). URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/16059>